

V. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

01-02 Ekim, 2021, Bartın

<http://www.ulk.ist/>

Uluslararası Ticarete Gümrüklerin Önemi

Özet

Nevzat Saygılıoğlu

Prof. Dr., Atılım Üniversitesi
Uluslararası Ticaret ve Lojistik
Bölüm Başkanı
nevzat.saygilioglu@atilim.edu.tr

Her türlü ithalat, ihracat ve transit işlemleriyle uluslararası düzeyde e-ticaret olduğunda mutlaka gümrük devreye girer. Yılda 38-40 trilyon dolara ulaşan mal ticaret hacmi, yolcu beraberliği eşya, her türlü araçlar ve taşıtlar gümrükle ilgilidir. Aynı şekilde uluslararası tedarik zincirinde de gümrük vardır. Günümüzün hız anlayışı dikkate alındığında gümrüklerin önemi daha da ortaya çıkar. Ancak bir yandan da ülkelerin ulusal güvenliği, bitki, insan ve hayvan sağlığı, çevre, kaçakçılığın önlenmesi ve hatta markanın korunması açısından gümrüklerin rolü çok önemlidir.

Yılda 400 milyar dolara ulaşan dış ticaret hacmi, 5 milyona yaklaşan ihracat beyannamesi, 3 milyona yaklaşan ithalat beyannamesi, toplam vergi gelirlerinin beşte birini toplayan idare ve 150'yi aşkın gümrük idaresi sayısı bu önemi ortaya koymak için yeterlidir.

Buna rağmen Dünya Ticaret Örgütü'nün 2017 yılında kabul ettiği "Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması" ile küresel ticaret maliyetlerinin azaltılması ve gümrük işlemlerinde sürelerin kısaltılması hedeflenmiştir. Yani bir yandan ticaretin engelsiz ve hızlı yapılması amaçlanmış ve bir yandan da gümrüklere çok çeşitli görevler verilmiştir.

Söz konusu Anlaşma; varış öncesi işlem, elektronik ödeme, malların teslimi ve gümrüklenmesinin ayrılması, risk yönetimi, sonradan denetim ortalama teslim sürelerinin ölçülmesi ve yayımlanması, yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması, hızlandırılmış sevkiyat ve bozulabilir ürünler başlıkları altında gümrüklere ilişkin önlemleri sıralamıştır.

Bu arada 2020 başlarında ortaya çıkan ve dünyayı kasıp kavuran COVID 19 salgını ile tüm sınırlar kapatıldığı halde, gümrüklerin açık tutulması ihtiyacı kendini göstermiştir. Zira başta aşı ve ilaç olmak üzere, gıda ve diğer ürünlerin uluslararası hareketliliği devam etmiş; bu da yine gümrüklerin önemini ortaya koymuştur.

Türk Gümrük İdaresi, özellikle Anlaşma hedeflerine ulaşma açısından üzerine düşen görevleri hızla yapmaya devam etmektedir. Bu çalışmalar; mevzuata yönelik düzenlemeler ve pratiğe yönelik uygulamalar olarak yürütülmektedir. Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması çerçevesinde;

- Dış ticaret işlemlerinde belge ve maliyetlerin azaltılması ve farkındalığın yaratılması için çalıştay düzenlenmiştir,
- Denizyolu ve havayolu konteyner taşımacılığında varış öncesi gümrükleme düzenlemesi getirilmiştir,
- İhracatta yerinde gümrükleme ve izinli gönderici uygulamasının ardından 2020 yılında ithalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamasına geçilmiştir,
- İzinli göndericilerin teminat uygulamalarında kolaylık sağlanmıştır,
- Bazı ülkelerle yetkilendirilmiş yükümlülerin karşılıklı tanınmasına ilişkin anlaşmalara hız verilmiştir,
- Sınır geçişlerinde bozulabilir ürünlere öncelik tanınması yönünde tedbirler alınmıştır,
- Gümrük işlemlerinin hızlandırılması ve ödarenin etkinliğinin sağlanması adına denetimlerde risk analizi ve hedeflere teknikleri kullanılmaya başlanmıştır,
- Gürcistan ile ortak kapı uygulamasına yönelik olarak varış öncesi risk analizi çalışmalarında destek sağlanmıştır,
- Yolcu beraberli numune, sergi ve fuar eşyası beyan formu elektronik ortamda düzenlenmeye başlanmıştır,
- Havayolu kargo taşımacılığı yanı sıra karayolu hızlı kargo taşımacılığında da şirketlere operatör yetkisi verilmiştir,
- ...

Öte yandan Türk Gümrük İdaresi ile ilgili olarak söylenebilecek en önemli gelişmelerden birisi de gümrüklerdeki dijitalleşme alanındaki gelişmelerdir. Gerçekten Türk gümrükleri 1998 yılında başlattığı BİLGE (Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri) adlı yazılımını sürekli geliştirmiştir. Eşyanın ve taşıtların tüm gümrük işlemlerinin gerçek zamanlı olarak bilgisayar ortamında yürütülmesini ifade eden BİLGE sistemi çerçevesinde;

- Gümrük işlemleri sırasında istenen tüm belgelerin tek noktadan teminini ve işlemlerin tek noktadan yürütülmesini içeren Tek Pencere Sistemine geçilmiştir,
- İhracattaki gümrük işlemleri kağıtsız ortamda yürütülür hale getirilmiştir,
- Dolaşım ve menşe belgeleri dijital ortama alınmıştır,
- Denizyolu ile havayolunda varış öncesi beyan işlemleri dijital hale getirilmiştir,
- Gümrük tarifeleri, vergiler ve beyannameye eklenecek belgeler referans olarak kullanıcıya aktarılır hale getirilmiştir,
- E-Teminat mektubu uygulaması başlatılmıştır,

- Lojistik süreçlerde çok önemli dijital uygulamalara geçilmiştir.

Artık Türk Gümrük İdaresi, bakanlıklar ve meslek kuruluşları gibi 21 paydaş kurum ve kuruluş ve kamu bankaları ile entegrasyonunu tamamlamıştır.

Bu arada gümrüklerin yaşadığı zorluklara, Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafi konumun yarattığı kalıcı ve konjonktürel sorunları da eklemek gerekir. Örneğin 916 km. uzunluğundaki Suriye sınırında yaşanan sıkıntılar ortadadır.

Yukarıda özetlenen çalışmalara ve düzenlemelere rağmen Türk gümrüklerinin iş yapma kolaylığı (Doing Business) ile ilgili istatistikler çok da iç açıcı değildir. Bunun çözümü de sadece gümrüklerde yapılacak iyileştirmelerin yanı sıra soruna bütüncül bakış ve politika tedbirlerine bağlıdır.

Anahtar Kelimeler:

Gümrük, Uluslararası Ticaret, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması, Gümrüklerde Dijitalleşme

Importance of Customs in International Trade

Abstract

When there is e-commerce at the international level with all kinds of import, export, and transit transactions, customs definitely steps in. The trade volume of goods reaching 38-40 trillion dollars per year, goods with passengers, all kinds of vehicles and equipment are related to customs. Likewise, there are customs in the international supply chain. Considering today's understanding of speed, the importance of customs becomes even more evident. However, on the other hand, the role of customs is very important in terms of national security of countries, plant, human, and animal health, environment, prevention of smuggling, and even protection of the brand.

Foreign trade volume reaching 400 billion dollars per year, export declarations approaching 5 million, import declarations approaching 3 million, administrations that collect one fifth of the total tax revenues and the number of more than 150 customs administrations are sufficient to demonstrate this importance.

Despite this, the "Trade Facilitation Agreement" adopted by the World Trade Organization in 2017 aimed to reduce global trade costs and shorten customs procedures. In other words, on the one hand, it was aimed to make trade smooth and fast, and on the other hand, a wide variety of duties were given to the customs.

The aforementioned Agreement has listed the measures regarding customs among these titles; Pre-arrival processing, electronic payment, delivery of goods and customs clearance, risk

management, measuring and publication of post-audit average delivery times, authorized obligator application, expedited shipment, and perishable products.

Meanwhile, with the COVID 19 outbreak that occurred in early 2020 and decimated the world, the need to keep customs open has shown itself, even though all borders have been closed. Because the international mobility of food and other products, especially vaccines and medicines, continued, which again revealed the importance of Customs.

The Turkish Customs Administration continues to do its part rapidly, especially in terms of achieving the goals of the Agreement. These works are carried out as regulations for legislation and exercises for practice. Within the framework of the Trade Facilitation Agreement;

- A charrette was held to reduce documents and costs in foreign trade transactions and to raise awareness,
- Pre-arrival customs clearance regulation has been introduced in sea and air container transportation,
- Following the on-site customs clearance and authorized sender application in exports, on-site customs clearance and authorized consignee application in imports was started in 2020,
- Facilitated the guarantee practices of authorized senders,
- Agreements on mutual recognition of authorized obligators with some countries have been accelerated,
- Measures have been taken to give priority to perishable products at border crossings,
- Risk analysis and targeting techniques have started to be used in audits in order to accelerate customs procedures and ensure the efficiency of the payment,
- Support was provided in pre-arrival risk analysis studies for the common port of entry practices with Georgia,
- Passenger possessing sample, exhibition and fair goods declaration form has started to be issued electronically,
- In addition to air cargo transportation, companies have been given operational authority in road for fast cargo transportation,
- ...

Again, one of the most important developments that can be said about the Turkish Customs Administration is the developments in the field of digitalization in customs. Turkish customs has continuously developed its software called BİLGE (Computerized Customs Activities), which has started in 1998. Within the framework of the BİLGE system, which expresses the real-time execution of all customs procedures of goods and vehicles in a computer environment;

- A Single Window System was introduced, which includes the procurement of all documents requested during customs procedures and the execution of transactions from a single point,
- Customs procedures in exports have been made to be carried out in a paperless environment,
- Circulation and origin documents have been digitized,
- Pre-arrival declaration processes in air and seaway have been digitized,
- Customs tariffs, taxes, and documents to be added to the declaration have been transferred to the user as a reference,
- E-Letter of Guarantee application has been started,
- Very important digital applications have been implemented in logistics processes.

Now the Turkish Customs Administration has completed its integration with 21 stakeholder institutions and organizations, such as ministries and professional organizations, as well as state-owned banks.

In the meantime, it is necessary to add to the difficulties experienced by the customs, such as the permanent and cyclical problems created by the geographical location of Turkey. For example, obvious troubles on the 916 km-long Syrian border.

Despite the studies and regulations summarized above, the statistics on the ease of operation (Doing Business) of Turkish customs are not very encouraging. The solution to this depends not only on the improvements to be made in customs but also on a holistic view of the problem and policy measures.

Keywords:

Customs, International Trade, Trade Facilitation Agreement, Digitalization in Customs

